

Bedömargruppens motiveringar

Örebro universitet

Lärosäte Örebro universitet	Huvudområde/examen Tema Breddad rekrytering	ID-nr A-2020-01-4904
<p>Bakgrundsbeskrivning</p> <p>Örebro universitets fem största utbildningsprogram under 2020, sett till antalet helårsstudenter, var läkarprogrammet, socionomprogrammet, sjuksköterskeprogrammet, civilekonomprogrammet och juristprogrammet. Lärosätet har fokuserat på professionsinriktade utbildningar. Det finns cirka 80 program och lärosätet har nedprioriterat fristående kurser utanför program samt nätbaserad utbildning. Antalet helårsstudenter var 9 444 läsåret 2019/20 enligt UKÄ:s statistikdatabas. För utbildning på forskarnivå finns 25 ämnen och för närvarande ungefär 470 doktorander. Under 2020 var 61 procent av lärosätets helårsstudenter kvinnor. Andelen utländska helårsstudenter låg på 6 procent och utländska doktorander låg på 24 procent.</p> <p>Enligt den statistik som UKÄ sammanställt till den tematiska utvärderingen var 62 procent av nybörjarstudenterna på lärosätet kvinnor läsåret 2017/18. Andelen kvinnliga nybörjarstudenter på lärosätet var 58–62 procent under perioden 2013/14–2017/18. Av lärosätets nybörjarstudenter läsåret 2017/18 var 27 procent från Örebro län, följt av Stockholms län (19 procent) och Västra Götalands län (10 procent). Medianåldern för nybörjarstudenterna på lärosätet var 23 år läsåret 2018/19 och för samtliga nybörjarstudenter i Sverige var medianåldern 25 år. Andelen av nybörjarstudenterna på lärosätet som var 30 år eller äldre var 23 procent och 30 procent i landet som helhet. Vid lärosätet hade 24 procent av nybörjarstudenterna till högre utbildning utländsk bakgrund läsåret 2016/17, vilket är en ökning från 20 procent sedan läsåret 2007/08. Av nybörjarna till högre utbildning var 12 procent födda utomlands läsåret 2016/17. Av lärosätets nybörjarstudenter läsåret 2017/18 hade 37 procent högutbildade föräldrar med minst 3 års eftergymnasial utbildning, vilket är en ökning från 28 procent sedan läsåret 2008/09.</p>		
<p>Bedömningsområde Styrning och organisation</p> <p>1. Vad vill lärosätet uppnå med arbetet?</p> <p>Bedömning med motivering: Lärosätet har inte tolkat uppdraget med breddad rekrytering utifrån sina specifika förutsättningar och det saknas en lärosätessövergripande strategi för arbetet.</p> <p>Lärosätet redogör i självvärderingen för att arbetet med breddad rekrytering finns beskrivet i lärosätets <i>Strategi och handlingsplan för hållbar utveckling 2019–2022</i>. Under avsnittet <i>Lagar och förordningar</i> hänvisar lärosätet till högskolelagen, och menar att strategin och handlingsplanen tydliggör kopplingen mellan breddad rekrytering och högskolelagen. Enligt lärosätet handlar mål och aktiviteter om breddat deltagande och genomströmning utifrån konceptet lika villkor. Ett mål som lärosätet exemplifierar är att "alla studenter vid Örebro universitet ska mötas av en utbildning och en studiemiljö som är utformad så att den främjar alla studenters lärande på lika villkor, främjar psykisk hälsa, ökar genomströmningen (med bibehållna kunskapskrav) och som är fri från diskriminering och trakasserier". Lärosätet inkluderar vad man benämner som de tre aspekterna av breddad rekrytering: breddad rekrytering, breddat deltagande och breddad genomströmning inom regeringsuppdraget för</p>		

de jämställdhetspolitiska målen (exempelvis lika möjligheter till karriärvägar, könsbundna studieval och genomströmning), vilket lärosätet ser som en fördel att samordna.

Bedömargruppens uppfattning är att lärosätet har en relativt underförstådd men inte tydliggjord uppfattning av arbetet med breddad rekrytering. Därmed har enligt bedömargruppen lärosätet inte tolkat uppdraget med breddad rekrytering utifrån sina specifika förutsättningar. Tolkningen av uppdraget med breddad rekrytering relateras till hållbar utveckling, där det är en del av hållbarhetsaktionsplanen. Enligt bedömargruppen behöver lärosätets definition av vad som specifikt avses med breddad rekrytering förtydligas. Det finns inte heller någon uttalad målsättning med breddad rekrytering utifrån lärosätets specifika förutsättningar. Bedömargruppen har svårt att se någon konkret koppling till strategi, identifierade målgrupper och målsättning med att aktivt främja och bredda rekryteringen.

Från självvärderingen kan bedömargruppen inte heller utläsa att lärosätet gjort eller gör någon kartläggning av sin studentpopulation, inklusive doktoranderna, för att få en övergripande kännedom och uppföljning av underrepresenterade grupper, annat än könsbalans. Någon diskussion om breddad rekrytering till utbildning på forskarnivå görs inte i självvärderingen.

Rekommendationer

- Lärosätet bör utforma en lärospecifik tolkning av breddad rekrytering utifrån sina egna förutsättningar och sin utbildningsprofil samt utveckla sin strategi och sina målsättningar med breddad rekrytering av underrepresenterade grupper.
- Lärosätet bör till sin strategi och handlingsplan sätta upp målsättningar specifikt för breddad rekrytering på såväl grund- och avancerad nivå som forskarutbildningsnivå på olika administrativa nivåer (centralt, fakultet, institution respektive program).

Bedömningsområde Styrning och organisation

2. Hur skapar lärosätet ramar och förutsättningar för arbetet?

Bedömning med motivering: Lärosätet har bara delvis skapat förutsättningar för arbetet med breddad rekrytering då ansvarsfördelningen på central nivå är otydlig/bristande.

Enligt självvärderingen skapar lärosätet ramar och förutsättningar genom ansvars- och resurstilldelning utifrån en stödstruktur som relaterar till de tre aspekterna breddad rekrytering, breddat deltagande och breddad genomströmning. Arbetet stöds och samordnas av de centrala funktionerna för lika villkor och jämställdhet. Avdelningen för kommunikation och samverkan ansvarar för breddad rekrytering genom operativ samverkan och studentrekrytering. Lärosätet lägger dock ett stort ansvar på den undervisande personalen att tillgängliggöra undervisningen, menar bedömargruppen.

Högskolepedagogiskt centrum arbetar med utbildning och kompetenshöjande insatser för lärare så att de kan bidra till breddat deltagande och en inkluderande undervisning. För detta erbjuds kursen Högskolepedagogiska perspektiv och seminarier, vilket bedömargruppen anser är ett gott exempel. Det är bra om kursen är obligatorisk för all undervisande personal eftersom det utifrån strategin och handlingsplanen förutsätts att lärarna tillgängliggör undervisningen enligt de tre aspekterna, menar bedömargruppen.

Inom ramen för det interna kvalitetsarbetet analyserar lärosätet genomströmningsstatistik på ämnesnivå och föreslår vid behov åtgärder i dialog med fakultetsnämnden. Lärosätet anger i självvärderingen att man har identifierat ett behov av en bredare intern kommunikation om stödstrukturen samt ett behov av att utveckla webbresurserna.

Bedömargruppens intryck är att de centrala stödfunktionerna skapar ändamålsenliga förutsättningar för att stödja det verksamhetsnära rekryteringsarbetet. På central nivå saknar däremot bedömargruppen en funktion eller ett organ med särskilt ansvar för rekryteringsarbetet, vilket lärosätet också anger som en svaghet i den egna analysen och som studentinlagan även tar upp. Bedömargruppen menar att arbetet med breddad rekrytering behöver växlas upp för att bidra till ett större och ändamålsenligt engagemang genom att förvaltning, fakulteter och institutioner arbetar tillsammans. En samordnarfunktion och ett organ på central nivå kan väsentligt bidra till en sådan utveckling, enligt bedömargruppen.

Rekommendationer

- Lärosätet bör se över sin styrning och organisation av arbetet med breddad rekrytering, för att tydliggöra ansvarsfördelningen.
- Lärosätet bör tillsätta en funktion (befattning) och ett organ (råd eller nämnd) på ledningsnivå med en samordnande roll respektive ett utvecklingsansvar.
- Lärosätet kan göra kursen *Högskolepedagogiska perspektiv* obligatorisk för all undervisande personal.

Bedömningsområde Utformning, genomförande och resultat

3. Vad gör lärosätet i sitt arbete med breddad rekrytering?

Bedömning med motivering: Lärosätet genomför aktiviteter för att bredda rekryteringen men det är otydligt hur lärosätet arbetar med att främja breddad genomströmning.

Enligt självvärderingen finns gemensamma frågor om breddad rekrytering, men utgångspunkterna för lärosätets tre fakulteter är olika. Följande utgångspunkter redovisas av lärosätet: utbildningar med ojämn könsbalans, breddning av den internationella studentpopulationen inom ekonomi och natur- och teknikvetenskap samt geografisk rekrytering där program med stor nationell rekrytering har studenter från studievana hem. Utbildningarna där regional rekrytering dominerar tenderar att rekrytera studenter med föräldrar med lägre utbildningsnivå till humaniora och socialvetenskap, och har en snedrekrytering när det gäller kön till utbildningar inom medicin och hälsa. Hur breddad rekrytering bäst utformas och konkretiseras kan därför vara kopplat till aktuell utbildningsprofil och utbud, enligt lärosätet. Exempelvis undersöker lärosätet möjligheterna att erbjuda ett vårdvetenskapligt basår för sjuksköterskeutbildningen. Bedömargruppen menar att möjligheter för studieförberedande kurser för universitetsstudier generellt bör diskuteras inom lärosätet.

Av lärosätets fem exempel (Linje 14, studentrekrytering, snabbspår, Funka och Lyktan) har samarbetet med Örebro skolor genom Linje 14 störst relevans för breddad rekrytering och är enligt bedömargruppen, ett mycket gott exempel på arbete för breddad rekrytering. Linje 14 har pågått sedan 2003 med syfte att tidigt låta skolungdomar få kännedom om högre studier och bli motiverade att söka sig vidare till studier efter grundskolan eller gymnasiet. Lärosätets studentambassadörer träffar elever från högstadieskolor och på en fritidsgård i olika aktiviteter, till exempel studiehjälp, studieteknik och studiebesök. Det är utmärkt att lärosätet låtit göra en forskningsstudie av projektet,

som visat på positiva effekter av samarbetet, enligt bedömargruppen. Lärosätet uttrycker en ambition att sprida konceptet, vilket bedömargruppen vill uppmuntra till.

Studentambassadörerna deltar vid många aktiviteter som goda förebilder. Ett utmärkt och gott exempel för breddad rekrytering enligt bedömargruppen, är lärosätets digitala öppna hus för gymnasieelever med hörsel- och språknedsättning, där även enheten Funka informerade om lärosätets stöd för studenter med funktionsnedsättning. Intressant, och ytterligare ett gott exempel som bedömargruppen vill framhålla, är lärosätets dokument *Behovsunderlag för studentrekrytering – en vägledning för framtida rekrytering* utifrån ett programs "typiska student", där programmets beställare bland annat ska beskriva hur den befintliga studentgruppen ser ut, och om man önskar bredda rekryteringen till programmet. Det efterfrågas, vad bedömargruppen kan se, dock inte hur man tänker sig en breddning. Övriga exempel i självvärderingen gäller mer generell rekrytering.

Bedömargruppen anser att lärosätet har goda förutsättningar att främja och bredda sin rekrytering. Även om det kan vara ändamålsenligt att varje fakultet arbetar med relevanta aktiviteter utifrån sina förutsättningar och sin profil, finns flera gemensamma frågor som med fördel kan diskuteras övergripande och samordnas på ett ändamålsenligt sätt. Det framgår inte på ett tydligt sätt för bedömargruppen hur lärosätet arbetar med begreppet "breddad genomströmning". Gäller begreppet en generell genomströmning eller finns det en tyngdpunkt på underrepresenterade studentgruppers kvarvaro och avhopp, undrar bedömargruppen? Av de olika satsningarna sticker Linje14 ut som ett gott exempel i relation till hur satsningen systematiskt följs upp, dokumenteras och det faktiska resultatet, anser bedömargruppen. I övrigt har bedömargruppen svårt att avgöra vilka effekter olika satsningar har eller har haft. Det saknas också i självvärderingen en diskussion om övergången mellan de olika nivåerna, exempelvis till forskarutbildning utifrån breddad rekrytering.

Rekommendationer

- Lärosätet bör undersöka möjligheten till studieförberedande utbildning (basår) för fler utbildningar än sjuksköterskeutbildningen.
- Lärosätet bör tydliggöra hur arbetet för att främja breddad genomströmning ser ut i praktiken och vilka de underrepresenterade grupperna är, och som därför särskilt bör uppmärksammas.

Bedömningsområde Utformning, genomförande och resultat

4. Hur följer lärosätet upp resultat från arbetet med breddad rekrytering?

Bedömning med motivering: Lärosätet följer delvis upp arbetet med breddad rekrytering men det saknas en systematik om man ser till helheten.

Mest utmärkande med lärosätets uppföljning av sitt arbete med breddad rekrytering är att lärosätet låtit följa upp effekten av Linje 14-projektet genom en longitudinell forskningsstudie, enligt bedömargruppen. I studien undersöktes i vilken mån verksamheten lyckats inspirera elever från deltagande skolor att studera vidare samt vilka framgångsfaktorer och utmaningar som finns. Studien visade att projektet haft betydelse för att få ungdomar från studieovana hem mer benägna att studera på högskolan än om de inte kommit i kontakt med verksamheten. Det bekräftades också, vilket är en vanlig uppfattning, att uppmuntran hemifrån, tidiga positiva erfarenheter av skolan och studieorienterade kamrater har stor betydelse för viljan att studera. Bedömargruppen anser att Linje 14-projektet och uppföljningen av densamma är ett föredömligt exempel hur ett främjande av breddad rekrytering kan se ut, följas upp och dokumenteras. Bedömargruppen menar att exemplet kan vara av värde att sprida till både högskolesektorn, kommunerna och regionerna.

En uppföljning som har mer bäring mot breddat deltagande är studieverkstaden Lyktans insatser, som följs upp genom antalet besökare och ämnestillhörighet för studenterna samt hur användarna uppfattar stödet. Lärosätet framhåller också att det pågår ett utvecklingsarbete för programrapporter, som berör antagning och genomströmning, inom ramen för lärosätets kvalitetssystem. Lärosätet uttrycker också, vilket bedömargruppen instämmer i, att det finns en utvecklingspotential i att bättre utnyttja bakgrundsdata om studenterna genom att använda databasen Bak- och framgrund. Det framgår däremot inte i självvärderingen vilken data eller vilka nyckeltal som lärosätet specifikt planerar att ta fram och följa upp.

Rekommendationer

- Lärosätet bör göra en retrospektiv kartläggning av sin student- och doktorandpopulation, för att undersöka om insatserna för breddad rekrytering är ändamålsenliga, och utifrån resultatet utveckla dem.
- Lärosätet bör utveckla en systematisk uppföljning och analys på olika nivåer, med nyckeltal som relateras till målsättningen med breddad rekrytering, och integrera uppföljningen inom sitt kvalitetssystem.

Universitetskanslersämbetets tematiska utvärdering av lärosätenas arbete med breddad rekrytering

Delningssvar – synpunkter på preliminärt yttrande

Lärosäte: Örebro universitet

Lärosätet ges möjlighet att kontrollera innehållet i det preliminära yttrandet och påpeka eventuella faktafel. Synpunkterna på yttrandet bör utgå från de bedömningsområden som ingått i den tematiska utvärderingen.

Ange i tabellen vilken sida i yttrandet korrigeringen avser, vid behov kan tabellen byggas ut. Korrigeringarna bör hållas så kortfattade som möjligt. Observera att det inte är möjligt att inkomma med ny fakta som ej fanns tillgänglig i de ursprungliga underlagen.

Bakgrundsbeskrivningen			
Sida	Stycke	Rad	Korrigering
1	1	3	Lärosätet har fokuserat på professionsinriktade utbildningar, inte utbildningar som leder till yrkesexamina.

Bedömningsområde Styrning och organisation

Fråga 1. Vad vill lärosätet uppnå med arbetet?			
Sida	Stycke	Rad	Korrigering

Fråga 2. Hur skapar lärosätet ramar och förutsättningar för arbetet?			
Sida	Stycke	Rad	Korrigering
2	6	4	Kursen Högskolepedagogiska perspektiv är obligatorisk och måste ingå bland de minst 10 veckors behörighetsgivande utbildning som krävs för lektorat. https://www.oru.se/om-universitetet/hogskolepedagogiskt-centrum/hogskolepedagogiskakurser/hogskolepedagogiska-perspektiv/

Bedömningsområde Utformning, genomförande och resultat

Fråga 3. Vad gör lärosätet i sitt arbete med breddad rekrytering?			
Sida	Stycke	Rad	Korrigerig

Fråga 4. Hur följer lärosätet upp resultat från arbetet med breddad rekrytering?			
Sida	Stycke	Rad	Korrigerig